ARREST VAN HET HOF (Negende kamer)

2 juli 2026 *

„Prejudiciële verwijzing – Consumentenbescherming – Richtlijn 93/13/EEG – Artikel 6, lid 1, en artikel 7, lid 1 – Oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten – Gevolgen van de vaststelling dat een beding oneerlijk is – Nietigverklaring van de overeenkomst – Vordering tot teruggave ingesteld door de verkoper – Verjaringstermijn voor de vordering van de verkoper – Tijdstip waarop die termijn aanvangt – Gelijkwaardigheidsbeginsel – Doeltreffendheidsbeginsel – Rechtzekerheidsbeginsel – Evenredigheidsbeginsel – Recht op effectieve rechterlijke bescherming – Ongerechtvaardigde verrijking”

In de gevoegde zaken C-261/25 [Ścierbek] [i] en C-262/25 [Drózdzik] [i],

betreffende verzoeken om een prejudiciële beslissing krachtens artikel 267 VWEU, ingediend door de Sąd Okręgowy w Warszawie (rechter in eerste aanleg Warschau, Polen) bij beslissingen van respectievelijk 7 en 3 april 2025, ingekomen bij het Hof op 7 april 2025, in de procedures

Bank BPH S.A.

tegen

AS,

NS (C-261/25),

en

Raiffeisen Bank International AG

tegen

MZ (C-262/25),

wijst

HET HOF (Negende kamer),

samengesteld als volgt: M. Condinanzi, kamerpresident, R. Frendo (rapporteur) en A. Kornezov, rechters,

* Procestaal: Pools.

[i] Dit zijn fictieve namen, die niet overeenkomen met de werkelijke naam van enige partij in de procedure.

advocaat-generaal: R. Norkus,

griffier: A. Calot Escobar,

gezien de stukken,

gelet op de opmerkingen van:

– Bank BPH S.A., vertegenwoordigd door A. Cudna-Wagner, radca prawny, en B. Miąskiewicz, adwokat,

– Raiffeisen Bank International AG, vertegenwoordigd door M. Bakula, radca prawny, en Ł. Hejmej, adwokat,

– AS en NS, vertegenwoordigd door M. Korpalski, radca prawny,

– MZ, vertegenwoordigd door W. Budzewski en M. Chęcińska, adwokaci,

– de Poolse regering, vertegenwoordigd door B. Majczyna en D. Lutostańska als gemachtigden,

– de Europese Commissie, vertegenwoordigd door M. Brauhoff en P. Kienapfel als gemachtigden,

gelet op de beslissing, de advocaat-generaal gehoord, om de zaak zonder conclusie te berechten,

het navolgende

Arrest

1 De verzoeken om een prejudiciële beslissing betreffen de uitlegging van artikel 6, lid 1, en artikel 7, lid 1, van richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten (PB 1993, L 95, blz. 29), artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (hierna: „Handvest”), de beginselen van doeltreffendheid, gelijkwaardigheid, evenredigheid, rechtszekerheid en het recht op toegang tot de rechter.

2 Deze verzoeken zijn ingediend in het kader van gedingen tussen een aantal banken en een aantal consumenten, te weten, in zaak C-261/25, Bank BPH S.A. enerzijds en AS en NS anderzijds, en, in zaak C-262/25, Raiffeisen Bank International AG (hierna: „Raiffeisen Bank”) en MZ, over de terugbetaling van de prestaties die deze banken onverschuldigd aan die consumenten hebben verricht op grond van hypothecaire leningsovereenkomsten die ongeldig zijn verklaard wegens de daarin opgenomen oneerlijke bedingen.

Toepasselijke bepalingen

Unierecht

3 Artikel 6, lid 1, van richtlijn 93/13 luidt:

„De lidstaten bepalen dat oneerlijke bedingen in overeenkomsten tussen een verkoper en een consument onder de in het nationale recht geldende voorwaarden de consument niet binden en dat de overeenkomst voor de partijen bindend blijft indien de overeenkomst zonder de oneerlijke bedingen kan voortbestaan."

4 Artikel 7, lid 1, van die richtlijn bepaalt:

„De lidstaten zien erop toe dat er in het belang van de consumenten alsmede van de concurrerende verkopers, doeltreffende en geschikte middelen bestaan om een eind te maken aan het gebruik van oneerlijke bedingen in overeenkomsten tussen consumenten en verkopers."

Pools recht

Burgerlijk wetboek

5 Artikel 118, van de ustawa – Kodeks cywilny (wet tot vaststelling van het burgerlijk wetboek) van 23 april 1964 (Dz.U. 1964, nr. 16, volgnr. 93), in de op het hoofdgeding toepasselijke versie (hierna: „burgerlijk wetboek"), bepaalt:

„Tenzij uitdrukkelijk anders is bepaald, bedraagt de verjaringstermijn zes jaar. Voor vorderingen uit hoofde van periodieke betalingen en vorderingen in verband met de uitoefening van bedrijfsactiviteiten bedraagt de verjaringstermijn drie jaar. De verjaringstermijn loopt echter af op de laatste dag van het kalenderjaar, tenzij de verjaringstermijn korter is dan twee jaar."

6 Artikel 405 van het burgerlijk wetboek bepaalt:

„Eenieder die zonder rechtsgrond ten nadele van een ander een vermogensvoordeel heeft verkregen, is verplicht hem het voordeel in natura terug te geven en, indien dit niet mogelijk is, de waarde ervan te vergoeden."

7 Artikel 410, §§ 1 en 2, van dit wetboek bepaalt:

„§ 1. De bepalingen van de voorgaande artikelen zijn met name van toepassing op onverschuldigde prestaties.

§ 2. Een prestatie is onverschuldigd indien degene die deze heeft verricht daartoe in het geheel niet verplicht was of daartoe niet verplicht was ten aanzien van de begunstigde, of indien de grondslag van de prestatie is verdwenen of het doel van de prestatie niet is bereikt, of indien de rechtshandeling waarbij de prestatie wordt verlangd, nietig was en niet geldig is geworden nadat de prestatie is verricht."

Wetboek van burgerlijke rechtsvordering

8 Artikel 203, § 4, van de ustawa – Kodeks postępowania cywilnego (wet tot vaststelling van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering) van 17 november 1964 (Dz.U. 1964, nr. 43, volgnr. 296), in de op het hoofdgeding toepasselijke versie (hierna: „wetboek van burgerlijke rechtsvordering"), bepaalt:

„De rechter kan de afstand van het geding, de intrekking of de beperking van een vordering slechts niet-ontvankelijk verklaren indien uit de omstandigheden van de zaak blijkt dat deze handelingen in strijd zijn met de wet of met de beginselen van het maatschappelijk leven, of dat zij erop gericht zijn de wet te omzeilen."

Hoofdgedingen en prejudiciële vragen

Zaak C-261/25

9 Op 12 mei 2008 hebben AS en NS met GE Money Bank S.A., de voorganger van Bank BPH, een in Zwitserse frank (CHF) luidende hypothecaire leningsovereenkomst met een looptijd van 360 maanden gesloten, op grond waarvan zij een bedrag van 460 000 Poolse zloty (PLN) (ongeveer 109 000 EUR) hebben ontvangen.

10 Op 27 augustus 2019 hebben AS en NS een klachtenbrief aan Bank BPH gestuurd waarin zij aanvoerden dat bepaalde bedingen van die overeenkomst oneerlijk waren. In dit verband hebben zij verduidelijkt dat de bewoordingen van die bedingen identiek waren aan die van bedingen die zijn opgenomen in het register van oneerlijke bedingen dat wordt bijgehouden door de Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (voorzitter van de autoriteit voor bescherming van de mededinging en de consument, Polen) (hierna: „register van oneerlijke bedingen").

11 Op 16 september 2019 hebben zij bij de Sąd Okręgowy w Warszawie (rechter in eerste aanleg Warschau, Polen) een procedure tegen Bank BPH ingeleid tot nietigverklaring van die overeenkomst en tot terugbetaling van de ter uitvoering daarvan betaalde bedragen, vermeerderd met vertragingsrente. Deze vorderingen zijn bij vonnis van 30 oktober 2023 toegewezen.

12 Op 1 december 2022 heeft Bank BPH op haar beurt een procedure tegen AS en NS ingeleid bij de Sąd Okręgowy w Warszawie, de verwijzende rechter, strekkende tot hun veroordeling, wegens de nietigheid van diezelfde overeenkomst, tot teruggave aan haar van een bedrag van 460 000 PLN (ongeveer 109 000 euro), vermeerderd met vertragingsrente, als terugbetaling van de hoofdsom van het aan hen uitgekeerde leenkapitaal.

13 AS en NS hebben tegen deze vordering van Bank BPH aangevoerd dat de door haar ingestelde schuldvordering was verjaard. Zij hebben betoogd dat de uit artikel 118 van het burgerlijk wetboek voortvloeiende verjaringstermijn van drie jaar moest worden berekend vanaf 21 mei 2008, de datum waarop zij het geleende kapitaal op grond van de met deze bank gesloten overeenkomst hadden ontvangen, of, subsidiair, vanaf 16 april 2014, de datum waarop bedingen waarvan de bewoordingen identiek zijn aan die welke in die overeenkomst zijn opgenomen, in het register van onrechtmatige bedingen zijn ingeschreven.

14 De verwijzende rechter merkt op dat de nietigheid van de door AN en NS met Bank BPH gesloten overeenkomst tot gevolg heeft dat elke partij overeenkomstig artikel 405, juncto artikel 410, lid 1, van het burgerlijk wetboek alle krachtens die overeenkomst verrichte prestaties aan de andere partij moet terugbetalen.

15 Volgens deze rechter bestaat er geen twijfel over het bestaan van de door Bank BPH ingestelde schuldvordering, ten belope van het bedrag van het geleende kapitaal, vermeerderd met de wettelijke vertragingsrente vanaf de ingebrekestelling.

16 De verwijzende rechter merkt echter op dat indien de schuldvordering van Bank BPH als verjaard zou worden beschouwd, hij haar vorderingen zou moeten afwijzen.

17 De verwijzende rechter benadrukt dat de vaststelling van het aanvangstijdstip van de verjaringstermijn voor vorderingen van verkopers dus doorslaggevend is voor de beslechting van het hoofdgeding.

18 In dit verband is deze rechter van oordeel dat uit het arrest van 14 december 2023, Getin Noble Bank (Verjaringstermijn voor vorderingen tot terugbetaling) (C-28/22, EU:C:2023:992, punten 69-75), volgt dat richtlijn 93/13 zich ertegen verzet dat de verjaringstermijn voor de vordering van de verkoper tot terugbetaling van een onverschuldigde prestatie die is verricht ter uitvoering van een nietige overeenkomst, ingaat op de datum waarop het vonnis waarbij de nietigheid van die overeenkomst wordt vastgesteld, onherroepelijk wordt. Hij leidt daaruit af dat, teneinde aan deze richtlijn te voldoen, een eerdere datum in aanmerking moet worden genomen.

19 Daartoe noemt de verwijzende rechter drie mogelijkheden, te weten om te beginnen de datum waarop de verkoper de consument het geleende kapitaal ter beschikking heeft gesteld, vervolgens de datum waarop bedingen die overeenkomen met de bedingen waaruit de nietigheid van de tussen de consument en de verkoper gesloten overeenkomst voortvloeit, in het register van oneerlijke bedingen zijn opgenomen, of ten slotte de datum waarop de consument voor het eerst bij de verkoper heeft betwist dat een of meer bedingen in die overeenkomst bindend zijn.

20 Wat in de eerste plaats de datum betreft waarop het geleende kapitaal ter beschikking is gesteld, zet de verwijzende rechter uiteen dat het juist is dat de Poolse rechtspraak inzake vorderingen tot terugbetaling van onverschuldigde prestaties die ter uitvoering van nietige overeenkomsten zijn verricht, ervan uitgaat dat de verjaringstermijn voor de vordering tot terugbetaling van het onverschuldigd betaalde in de meeste gevallen ingaat op de dag waarop de prestatie is verricht.

21 Een dergelijke oplossing zou echter niet geschikt zijn voor vorderingen tot terugbetaling van onverschuldigde prestaties die zijn verricht op grond van overeenkomsten die nietig zijn verklaard omdat zij oneerlijke bedingen bevatten. Met name in het geval van een hypothecaire leningsovereenkomst heeft de verkoper geen reden om aan de geldigheid van die overeenkomst te twijfelen zolang de kredietnemer aan zijn aflossingsverplichtingen voldoet, wat vele jaren kan duren.

22 Deze rechter wijst er bovendien op dat de schuldvordering van de verkoper aldus verjaard kan zijn nog voordat deze zich heeft kunnen realiseren dat hij er een had, en hij betwijfelt dan ook of de eerste overwogen mogelijkheid strookt met het door artikel 47 van het Handvest gewaarborgde recht op effectieve rechterlijke bescherming en met het evenredigheidsbeginsel.

23 In de tweede plaats geeft de verwijzende rechter aan dat de benadering waarbij de verjaringstermijn van de schuldvordering van de verkoper ingaat op de datum van inschrijving van de betrokken oneerlijke bedingen in het register van oneerlijke bedingen, met name kan worden gebaseerd op het arrest van 18 januari 2024, Getin Noble Bank e.a. (Ambtshalve toetsing van het oneerlijke karakter van bedingen) (C-531/22, EU:C:2024:58, punt 78), waaruit volgt dat een dergelijke inschrijving tot gevolg heeft dat die bedingen als oneerlijk kunnen worden beschouwd in elke procedure waarbij een consument betrokken is.

24 Deze inschrijving betekent echter niet automatisch dat de overeenkomst houdende die bedingen in haar geheel nietig is. De nietigheid van deze overeenkomst op grond dat zij zonder die bedingen niet kan voortbestaan, moet immers worden vastgesteld door een rechter.

25 In de derde plaats meent de verwijzende rechter dat de benadering waarbij als aanvang van de verjaringstermijn van de schuldvordering van de verkoper wordt uitgegaan van de datum waarop de consument voor het eerst jegens deze heeft betwist dat een of meer bedingen in de door hen gesloten overeenkomst bindend zijn, een billijke oplossing vormt.

26 In dit verband verduidelijkt hij dat het bij deze betwisting, die de verjaringstermijn voor de schuldvordering van de verkoper doet ingaan, niet noodzakelijkerwijs om een vordering in rechte hoeft te gaan. Een aan de verkoper gerichte klacht of aanmaning tot betaling volstaat immers om de verkoper ertoe aan te zetten na te gaan of de met die consument gesloten overeenkomst daadwerkelijk oneerlijke bedingen bevat die tot de nietigheid ervan kunnen leiden.

27 Vanaf de datum van een dergelijke betwisting beschikt de handelaar over drie jaar om de contractuele verhouding te analyseren en eventueel te beslissen om van de consument voldoening van zijn schuldvordering te eisen of om een minnelijke schikking met hem te treffen waarin de wederzijdse vorderingen worden geregeld.

28 Volgens de verwijzende rechter is het deze benadering die in overeenstemming is met de beginselen van gelijkwaardigheid, evenredigheid en rechtszekerheid en met het recht op toegang tot de rechter, aangezien daarbij de rechten van de consument worden beschermd en tegelijkertijd de verkoper in staat wordt gesteld zijn eigen rechten naar behoren te doen gelden.

29 In die omstandigheden heeft de Sąd Okręgowy w Warszawie de behandeling van de zaak geschorst en het Hof verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vraag:

„Moeten artikel 6, lid 1, en artikel 7, lid 1, van richtlijn [93/13], artikel 47 van het [Handvest] en de beginselen van doeltreffendheid, gelijkwaardigheid, evenredigheid, rechtszekerheid en van toegang tot de rechter aldus worden uitgelegd dat zij in de weg staan aan een in de rechtspraak ontwikkelde uitlegging van een nationale wettelijke regeling op grond waarvan de verjaringstermijn van de vordering van een verkoper jegens een consument tot terugbetaling van prestaties die onverschuldigd zijn verricht uit hoofde van een overeenkomst die wegens de daarin opgenomen oneerlijke contractuele bedingen nietig is geworden, ingaat op de datum waarop de consument heeft betwist dat hij jegens de bank gebonden is aan de bedingen van die overeenkomst?”

Zaak C-262/25

30 Op 14 december 2006 heeft MZ met EFG Eurobank Ergasis S.A., de voorganger van Raiffeisen Bank, een in Zwitserse frank luidende hypothecaire leningsovereenkomst met een looptijd van 360 maanden gesloten, op grond waarvan hij een bedrag van 149 369,29 PLN (ongeveer 35 325 EUR) heeft ontvangen.

31 Op 17 november 2020 en 11 december 2023 hebben MZ en Raiffeisen Bank bij de verwijzende rechter vorderingen ingesteld die vergelijkbaar zijn met de in de punten 11 en 12 van het onderhavige arrest bedoelde vorderingen.

32 MZ heeft tegen de vordering van Raiffeisen Bank aangevoerd dat haar schuldvordering was verjaard om redenen die in wezen overeenkomen met die welke in punt 13 van het onderhavige arrest zijn vermeld.

33 Bij vonnis van 20 juni 2024 heeft de verwijzende rechter zich uitgesproken in de door MZ ingeleide procedure en diens vorderingen toegewezen.

34 Om in wezen dezelfde redenen als die waarnaar in de punten 14 tot en met 28 van het onderhavige arrest is verwezen, heeft de Sąd Okręgowy w Warszawie de behandeling van de zaak geschorst en het Hof verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vraag:

„Moeten artikel 6, lid 1, en artikel 7, lid 1, van richtlijn [93/13], artikel 47 van het [Handvest] en de beginselen van doeltreffendheid, gelijkwaardigheid, evenredigheid, rechtszekerheid en van toegang tot de rechter aldus worden uitgelegd dat zij in de weg staan aan een in de rechtspraak ontwikkelde uitlegging van een nationale wettelijke regeling op grond waarvan de verjaringstermijn van de vordering van een verkoper jegens een consument tot terugbetaling van prestaties die onverschuldigd zijn verricht uit hoofde van een overeenkomst die wegens de daarin opgenomen oneerlijke contractuele bedingen nietig is geworden, ingaat op de datum waarop de consument heeft betwist dat hij jegens de bank gebonden is aan de bedingen van die overeenkomst[?]”

Procedure bij het Hof

35 Bij beslissing van de president van het Hof van 22 mei 2025 zijn de zaken C-259/25 en C-262/25 gevoegd voor de schriftelijke en de mondelinge behandeling en voor het arrest.

36 Na de intrekking van de aan de zaken C-259/25 en C-260/25 ten grondslag liggende verzoeken om een prejudiciële beslissing zijn deze van de overige zaken gescheiden en bij beschikkingen van de president van het Hof van 11 augustus 2025, Juminek (C-259/25, EU:C:2025:722), en 3 september 2025, Olteski (C-260/25, EU:C:2025:721), doorgehaald in het register van het Hof.

Afdoening zonder beslissing in zaak C-262/25

37 Volgens vaste rechtspraak is de in artikel 267 VWEU geregelde procedure een instrument voor de samenwerking tussen het Hof en de nationale rechterlijke instanties, waarmee het Hof de nationale rechterlijke instanties de elementen betreffende de uitlegging van het Unierecht

verschaft die zij nodig hebben voor de beslechting van het bij hen aanhangige geding (zie beschikking van 26 januari 1990, Falciola, C-286/88, EU:C:1990:33, punt 7, en arrest van 29 juli 2024, LivaNova, C-713/22, EU:C:2024:642, punt 52 en aldaar aangehaalde rechtspraak).

38 Aangezien uit zowel de bewoordingen als de systematiek van artikel 267 VWEU blijkt dat een prejudiciële procedure slechts kan worden ingeleid indien bij de nationale rechterlijke instantie daadwerkelijk een geding aanhangig is in het kader waarvan deze een beslissing moet geven waarbij rekening kan worden gehouden met het prejudiciële arrest, moet het Hof met name oordelen dat niet hoeft te worden beslist op het verzoek om een prejudiciële beslissing indien het hoofdgeding zonder voorwerp is geraakt (arrest van 24 november 2022, Banco Cetelem, C-302/21, EU:C:2022:919, punt 32 en aldaar aangehaalde rechtspraak).

39 In casu heeft de verwijzende rechter het Hof bij brief van 8 december 2025 meegedeeld dat Raiffeisen Bank op 29 augustus 2025 afstand had gedaan van haar vordering in de procedure die ten grondslag ligt aan zaak C-262/25, maar waarbij hij een afschrift heeft overgelegd van zijn beschikking van 13 november 2025 waarbij hij deze afstand van instantie op grond van artikel 203, lid 4, van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering niet-ontvankelijk heeft verklaard.

40 In zijn beschikking heeft de verwijzende rechter te kennen gegeven dat volgens hem met die afstand in feite de intrekking van het bij het Hof aanhangige verzoek om een prejudiciële beslissing werd beoogd en dat de gedraging van Raiffeisen Bank derhalve in strijd was met de beginselen van het maatschappelijk leven en een omzeiling van de wet opleverde.

41 Naar aanleiding van het door het Hof aan hem gerichte verzoek om inlichtingen heeft de verwijzende rechter bij een ter griffie van het Hof op 2 januari 2026 neergelegde brief de tekst van artikel 203, lid 4, van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering aan het Hof meegedeeld en verduidelijkt dat zijn beschikking van 13 november 2025 niet vatbaar is voor hoger beroep en dus gezag van gewijsde heeft.

42 Uit het dossier waarover het Hof beschikt, blijkt dus dat het hoofdgeding niet zonder voorwerp is geraakt.

43 In die omstandigheden moet uitspraak worden gedaan op het verzoek om een prejudiciële beslissing dat aan deze zaak ten grondslag ligt.

Ontvankelijkheid

44 In de eerste plaats betoogt Bank BPH dat het antwoord op de gestelde vraag niet noodzakelijk is voor de beslechting van het hoofdgeding dat aan zaak C-261/25 ten grondslag ligt, zodat deze vraag hypothetisch van aard is. Volgens Bank BPH veronderstelt de beslechting van dit geding immers dat de verwijzende rechter zich houdt aan de nationale rechtspraak waarin de zogenoemde theorie van de „twee vorderingen” wordt toegepast, volgens welke de consument in geval van ongeldigheid van een hypothecaire leningsovereenkomst in wezen terugbetaling kan vorderen van alle verrichte prestaties en de verkoper terugbetaling van het volledige geleende kapitaal kan vorderen. In het arrest van 19 juni 2025, Lubreczlik (C-396/24, EU:C:2025:460), heeft het Hof volgens hem vraagtekens bij deze nationale rechtspraak geplaatst waar het heeft aangegeven dat de door de consument verrichte betalingen moeten worden verrekend met het bedrag van het door de verkoper geleende kapitaal.

45 Bank BPH wijst erop dat het totaalbedrag van de door AS en NS verrichte betalingen hoger is dan het geleende kapitaal, zodat, indien de in het vorige punt bedoelde nationale rechtspraak niet zou kunnen worden toegepast, zij niet zou beschikken over een vordering die zij zou kunnen doen gelden tegen de vordering voor een hoger bedrag die AS en NS jegens haar hebben.

46 In dit verband zij eraan herinnerd dat het in het kader van de in artikel 267 VWEU geregelde samenwerking tussen het Hof en de nationale rechterlijke instanties, uitsluitend een zaak is van de nationale rechter aan wie het geschil is voorgelegd en die de verantwoordelijkheid draagt voor de te geven rechterlijke beslissing, om – rekening houdend met de bijzonderheden van de zaak – zowel de noodzaak van een prejudiciële beslissing voor het wijzen van zijn vonnis als de relevantie van de vragen die hij aan het Hof stelt, te beoordelen. Wanneer de gestelde vragen betrekking hebben op de uitlegging van het Unierecht is het Hof derhalve in beginsel verplicht daarop te antwoorden (zie arresten van 29 november 1978, Redmond, 83/78, EU:C:1978:214, punt 25, en 11 december 2025, Kuszycka, C-767/24, EU:C:2025:962, punt 33).

47 Op vragen betreffende het Unierecht rust bijgevolg een vermoeden van relevantie. Het Hof kan slechts weigeren uitspraak te doen op een prejudiciële vraag van een nationale rechterlijke instantie wanneer duidelijk blijkt dat de gevraagde uitlegging van het Unierecht geen verband houdt met een reëel geschil of met het voorwerp van het hoofdgeding, wanneer het vraagstuk van hypothetische aard is, of wanneer het Hof niet beschikt over de feitelijke en juridische gegevens die noodzakelijk zijn om een nuttig antwoord te geven op de gestelde vragen (zie arresten van 7 september 1999, Beck en Bergdorf, C-355/97, EU:C:1999:391, punt 22, en 11 december 2025, Kuszycka, C-767/24, EU:C:2025:962, punt 34).

48 In de onderhavige zaak staat ten eerste vast dat de gestelde vraag betrekking heeft op de uitlegging van bepalingen en beginselen van het Unierecht, zodat voor deze vraag dit vermoeden van relevantie geldt.

49 Ten tweede heeft het Hof in het arrest van 19 juni 2025, Lubreczlik (C-396/24, EU:C:2025:460, punt 44), voor recht verklaard dat artikel 7, lid 1, van richtlijn 93/13 aldus moet worden uitgelegd dat het zich verzet tegen nationale rechtspraak volgens welke de verkoper, wanneer een leningsovereenkomst nietig wordt verklaard omdat zij een als oneerlijk aangemerkt beding bevat, van de consument terugbetaling kan eisen van het volledige nominale bedrag van de verstrekte lening, ongeacht het bedrag van de aflossingen die de consument ter uitvoering van die overeenkomst heeft verricht en ongeacht het nog verschuldigde bedrag.

50 Zoals echter blijkt uit punt 11 van het onderhavige arrest, heeft de verwijzende rechter bij vonnis van 30 oktober 2023, dat dus dateert van vóór het arrest van 19 juni 2025, Lubreczlik (C-396/24, EU:C:2025:460), de vorderingen toegewezen die AS en NS bij hem hadden ingesteld via een andere procedure dan die welke door Bank BPH is ingeleid en die ten grondslag ligt aan het verzoek om een prejudiciële beslissing in zaak C-261/25. Aan deze consumenten is dus het recht verleend op terugbetaling van alle prestaties die zij ter uitvoering van de ongeldig verklaarde leningsovereenkomst hadden verricht, zonder dat zij het geleende kapitaal hoefden terug te betalen.

51 De in die zaak gestelde vraag is dus niet kennelijk hypothetisch omdat de schuldvordering van Bank BPH ten bedrage van dat kapitaal na het in het vorige punt vermelde vonnis van de verwijzende rechter teniet zou zijn gegaan.

52 In de tweede plaats betoogt Raiffeisen Bank in zaak C-262/25 dat de gestelde vraag niet-ontvankelijk is omdat de beoordeling van de gevolgen van de nietigverklaring van een overeenkomst die oneerlijke bedingen bevat, met inbegrip van de aanvang van de verjaringstermijn van de vordering van de verkoper tot terugbetaling, onder het nationale recht en niet onder richtlijn 93/13 valt.

53 Zoals in punt 48 van het onderhavige arrest is aangegeven, rust om te beginnen op de gestelde vraag, die betrekking heeft op de uitlegging van het Unierecht, een vermoeden van relevantie.

54 Wanneer, zoals in casu, niet duidelijk blijkt dat de uitlegging van een rechtshandeling van de Unie geen verband houdt met een reëel geschil of met het voorwerp van het hoofdgeding, betreft de exceptie van niet-toepasselijkheid van deze rechtshandeling op het hoofdgeding bovendien de grond van de gestelde vragen (arresten van 21 december 2023, BMW Bank e.a., C-38/21, C-47/21 en C-232/21, EU:C:2023:1014, punt 114, en 11 december 2025, Kuszycka, C-767/24, EU:C:2025:962, punt 39).

55 Bijgevolg is de gestelde vraag zowel in zaak C-261/25 als in zaak C-262/15 ontvankelijk.

Ten gronde

56 In deze vragen verwijst de verwijzende rechter onder meer naar artikel 47 van het Handvest en naar het recht op toegang tot de rechter.

57 Het Hof heeft reeds verduidelijkt dat het in dat artikel 47 neergelegde beginsel van effectieve rechterlijke bescherming bestaat uit diverse onderdelen, waaronder met name het recht op toegang tot de rechter (zie in die zin arrest van 30 juni 2016, Toma en Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci, C-205/15, EU:C:2016:499, punt 42 en aldaar aangehaalde rechtspraak).

58 Bijgevolg dient te worden geoordeeld dat de verwijzende rechter met zijn identieke vragen in wezen wenst te vernemen of artikel 6, lid 1, en artikel 7, lid 1, van richtlijn 93/13, gelezen in het licht van het door artikel 47 van het Handvest gewaarborgde recht op effectieve rechterlijke bescherming en van de beginselen van doeltreffendheid, gelijkwaardigheid, evenredigheid en rechtszekerheid, aldus moeten worden uitgelegd dat zij zich verzetten tegen een in de rechtspraak ontwikkelde uitlegging van een nationale wettelijke regeling op grond waarvan de verjaringstermijn van de vordering van een verkoper jegens een consument tot terugbetaling van prestaties die onverschuldigd zijn verricht uit hoofde van een overeenkomst die wegens de daarin opgenomen oneerlijke contractuele bedingen ongeldig is verklaard, ingaat op de datum waarop de consument voor het eerst jegens de verkoper heeft betwist dat hij gebonden is aan die bedingen en aan de overeenkomst waarin deze zijn opgenomen.

59 Volgens vaste rechtspraak moet overeenkomstig artikel 6, lid 1, en artikel 7, lid 1, van richtlijn 93/13, een als oneerlijk aangemerkt contractueel beding in beginsel worden geacht nooit te hebben bestaan, zodat het geen gevolgen heeft ten aanzien van de consument. Derhalve dient de vaststelling in rechte van het oneerlijke karakter van een dergelijk beding in beginsel tot gevolg te hebben dat de situatie waarin de consument zich rechtens en feitelijk zonder dat beding zou hebben bevonden, wordt hersteld, met name door een recht in het leven te roepen op terugbetaling van de voordelen die de verkoper op grond van dat oneerlijke beding ten nadele van de consument onverschuldigd heeft verkregen. Dat geldt ook wanneer het oneerlijke

karakter van bedingen van een overeenkomst tussen een consument en een verkoper niet alleen leidt tot nietigheid van die bedingen, maar ook tot ongeldigheid van die overeenkomst in haar geheel (arrest van 16 april 2026, Jangielak, C-752/24, EU:C:2026:307, punt 32 en aldaar aangehaalde rechtspraak).

60 Die doelstelling om de juridische en feitelijke situatie te herstellen waarin de consument zich zonder oneerlijke bedingen zou hebben bevonden, moet worden nagestreefd met inachtneming van het evenredigheidsbeginsel, dat een algemeen beginsel van het Unierecht is en vereist dat de nationale regeling waarbij dit recht ten uitvoer wordt gelegd, niet verder gaat dan noodzakelijk is om het nagestreefde doel te bereiken (arrest van 16 april 2026, Jangielak, C-752/24, EU:C:2026:307, punt 33 en aldaar aangehaalde rechtspraak).

61 Dit evenredigheidsbeginsel zou worden geschonden indien herstel in de vorige toestand ten aanzien van de verkoper zou worden uitgesloten. De verplichting tot terugbetaling ingevolge de ongeldigverklaring van een leningsovereenkomst die oneerlijke bedingen bevat moet dus wederzijds zijn, zonder dat de bank evenwel het recht heeft om van de kredietnemer een vergoeding te vorderen die verder gaat dan de terugbetaling van het ter uitvoering van die overeenkomst gestorte kapitaal en de betaling van de wettelijke vertragingsrente vanaf de ingebrekestelling (arrest van 16 april 2026, Jangielak, C-752/24, EU:C:2026:307, punt 34 en aldaar aangehaalde rechtspraak).

62 Bovendien kan de terugbetalingsplicht die de ongeldigverklaring van een leningsovereenkomst met oneerlijke bedingen met zich brengt, die ook de vordering tot terugbetaling van de bankinstelling rechtvaardigt, ervoor zorgen dat de bescherming van de door de rechtsorde van de Unie gewaarborgde rechten niet leidt tot ongerechtvaardigde verrijking van de kredietnemer (arrest van 16 april 2026, Jangielak, C-752/24, EU:C:2026:307, punt 35 en aldaar aangehaalde rechtspraak).

63 Hieraan moet worden toegevoegd dat via een dergelijke vordering tot terugbetaling van de verkoper kan worden gewaarborgd dat het beginsel van wapengelijkheid („equality of arms”) wordt geëerbiedigd. Volgens vaste rechtspraak houdt dit beginsel, dat een logisch uitvloeisel is van het begrip „eerlijk proces”, dat met name wordt gewaarborgd door artikel 47 van het Handvest en dat tot doel heeft het evenwicht tussen de procespartijen te waarborgen, in dat elke partij een redelijke mogelijkheid moet worden geboden om haar zaak onder zodanige omstandigheden voor te dragen dat zij niet wezenlijk wordt benadeeld tegenover de tegenpartij (arresten van 28 juli 2016, Ordre des barreaux francophones et germanophone e.a., C-543/14, EU:C:2016:605, punt 40, en 12 juli 2022, Nord Stream 2/Parlement en Raad, C-348/20 P, EU:C:2022:548, punt 128).

64 Wanneer de consument op grond van het feit dat de door hem met de verkoper gesloten overeenkomst ongeldig is verklaard wegens de daarin opgenomen oneerlijke bedingen, terugbetaling kan vorderen van de prestaties die hij krachtens die overeenkomst heeft verricht, moet deze verkoper dus op zijn beurt het recht hebben om terugbetaling te vorderen van het geleende kapitaal, waarvoor hij echter geen recht heeft op vergoeding [zie in die zin arrest van 15 juni 2023, Bank M. (Gevolgen van de nietigverklaring van een overeenkomst), C-520/21, EU:C:2023:478, punt 78].

65 Bijgevolg doet de instelling van een dergelijke vordering door de verkoper, ook in het kader van een andere procedure dan die welke door de consument is ingesteld, immers niet alleen in beginsel geen afbreuk aan de uitoefening door deze laatste van zijn recht op terugbetaling van de

voordelen die deze verkoper op grond van oneerlijke bedingen onverschuldigd heeft verkregen, maar draagt zij ook bij tot het herstel van de situatie waarin deze consument rechtens en feitelijk zonder die bedingen zou hebben verkeerd (zie in die zin arrest van 16 april 2026, Jangielak, C-752/24, EU:C:2026:307, punten 36 en 37).

66 Wat betreft de verjaringstermijn die geldt voor de terugvordering door de kredietverlener, moet in herinnering worden gebracht dat bij het ontbreken van specifieke Unieregelgeving ter zake, de nadere uitvoeringsregels voor de in richtlijn 93/13 geboden consumentenbescherming, gelezen in samenhang met het evenredigheidsbeginsel, het beginsel van het verbod van ongerechtvaardigde verrijking en het beginsel van wapengelijkheid, op grond van het beginsel van procesautonomie van de lidstaten een aangelegenheid van de interne rechtsorde van die staten zijn. Die nadere regels mogen evenwel niet ongunstiger zijn dan de regels die voor soortgelijke nationale situaties gelden (gelijkwaardigheidsbeginsel) en mogen de uitoefening van de door het Unierecht verleende rechten in de praktijk niet onmogelijk of uiterst moeilijk maken (doeltreffendheidsbeginsel) (zie in die zin arrest van 16 april 2026, Jangielak, C-752/24, EU:C:2026:307, punt 40 en aldaar aangehaalde rechtspraak).

67 Wat om te beginnen het gelijkwaardigheidsbeginsel betreft, volstaat het erop te wijzen dat niets in het dossier waarover het Hof beschikt twijfel kan doen rijzen over de verenigbaarheid van de nationale regels inzake de in het hoofdgeding aan de orde zijnde verjaringstermijnen met dat beginsel.

68 Wat vervolgens het doeltreffendheidsbeginsel betreft, volgt in de eerste plaats uit de verzoeken om een prejudiciële beslissing dat volgens de Poolse rechtspraak inzake vorderingen tot terugbetaling van onverschuldigd betaalde prestaties die zijn verricht ter uitvoering van nietige overeenkomsten, de verjaringstermijn voor de vordering tot terugbetaling van het onverschuldigd betaalde in de meeste gevallen ingaat op de dag waarop de prestatie is verricht. Indien deze Poolse rechtspraak wordt toegepast, zou de verjaringstermijn voor de schuldvordering van de verkoper betreffende de hoofdsom die aan de consument is uitgeleend ter uitvoering van een overeenkomst die wegens daarin opgenomen oneerlijke bedingen nietig is verklaard, dus ingaan op de dag waarop dat kapitaal ter beschikking van die consument is gesteld.

69 In dit verband zij eraan herinnerd dat volgens vaste rechtspraak van het Hof het in richtlijn 93/13 neergelegde stelsel van consumentenbescherming niet van toepassing is indien de consument zich daartegen verzet. Deze laatste kan, na door de nationale rechter te zijn voorgelicht, besluiten zich niet op het oneerlijke en niet-bindende karakter van een beding te beroepen. Hij stemt in dat geval dus vrijwillig en goed geïnformeerd in met het betrokken beding en vermijdt aldus de nietigverklaring van de overeenkomst [arresten van 16 maart 2023, M.B. e.a. (Gevolgen van de nietigverklaring van een overeenkomst), C-6/22, EU:C:2023:216, punt 38, en 11 december 2025, Kuszycka, C-767/24, EU:C:2025:962, punt 53].

70 Zolang de consument niet heeft aangegeven dat hij wenst dat die overeenkomst ongeldig wordt verklaard, heeft de verkoper bijgevolg geenszins een vordering tot terugbetaling, zodat de voor hem geldende verjaringstermijn niet kan ingaan voordat de consument die wens te kennen heeft gegeven.

71 In de tweede plaats moet om dezelfde reden worden uitgesloten dat de datum van inschrijving in het register van oneerlijke bedingen van bedingen die overeenkomen met bedingen in een overeenkomst tussen een verkoper en een consument, kan worden beschouwd als het aanvangstijdstip van de verjaringstermijn van de vordering tot terugbetaling van de verkoper.

Een dergelijke inschrijving leidt immers niet tot de nietigverklaring van de overeenkomst, aangezien de nietigverklaring moet worden uitgesproken door de nationale rechter, die daarbij rekening moet houden met hetgeen de consument dienaangaande wil.

72 In de derde plaats lijkt de uitoefening van het recht van de verkoper, in de zin van de in de punten 61 tot en met 64 van het onderhavige arrest in herinnering gebrachte rechtspraak, om terugbetaling te vorderen van het geleende kapitaal, in voorkomend geval vermeerderd met vertragingsrente, daarentegen in de praktijk niet onmogelijk of uiterst moeilijk indien de op hem toepasselijke verjaringstermijn ingaat op de datum waarop de consument voor het eerst jegens die verkoper het bindende karakter van de door de betrokken partijen gesloten overeenkomst heeft betwist.

73 Bovendien neemt die benadering het door de verwijzende rechter onder verwijzing naar het arrest van 14 december 2023, Getin Noble Bank (Verjaringstermijn voor vorderingen tot terugbetaling) (C-28/22, EU:C:2023:992, punten 70 en 72), genoemde gevaar weg dat de verkoper in afwachting van het verstrijken van de verjaringstermijn van de schuldvordering van de consument kan blijven stilzitten zonder dat hij het risico loopt dat zijn eigen vordering verjaart.

74 Voorts moet worden opgemerkt dat de door de verwijzende rechter voorgestane uitlegging van het nationale recht steun vindt in het rechtszekerheidsbeginsel, waarnaar deze rechter eveneens verwijst en dat volgens vaste rechtspraak beoogt te waarborgen dat rechtssituaties en -betrekkingen voorzienbaar zijn (arrest van 16 oktober 2019, Agrárminiszter, C-490/18, EU:C:2019:863, punt 35 en aldaar aangehaalde rechtspraak).

75 In dit verband moet worden opgemerkt dat wanneer als beginpunt van de verjaringstermijn van de schuldvordering van de verkoper de datum waarop de consument voor het eerst het bindende karakter van de door deze partijen gesloten overeenkomst heeft betwist in aanmerking wordt genomen, de door dit beginsel vereiste voorzienbaarheid is gewaarborgd, aangezien de verkoper vanaf die datum ervan op de hoogte is dat de consument zich wenst te beroepen op de vermeende ongeldigheid van de overeenkomst, en die verkoper dus redelijkerwijs kan voorzien welke gevolgen daaruit kunnen voortvloeien.

76 Verder moet worden opgemerkt dat in het door Raiffeisen Bank genoemde geval waarin de consument, ondanks de door hem aan de verkoper gerichte klacht, nadien zou besluiten om in te stemmen met de oneerlijke bedingen in de betrokken overeenkomst om aldus te voorkomen dat deze overeenkomst ongeldig wordt verklaard, geen van de partijen bij de overeenkomst een vordering tot terugbetaling zou hebben en de verkoper de voordelen behoudt die hij ontleent aan de aanwezigheid van oneerlijke bedingen in die overeenkomst. In dat geval rijst de vraag naar een eventuele verjaring van de schuldvordering van deze verkoper dus niet, zodat het rechtszekerheidsbeginsel zich niet ertegen lijkt te verzetten dat de verjaringstermijn van de schuldvordering van de verkoper ingaat op de datum van die klacht.

77 Gelet op een en ander dient op de gestelde vraag te worden geantwoord dat artikel 6, lid 1, en artikel 7, lid 1, van richtlijn 93/13, gelezen in het licht van het door artikel 47 van het Handvest gewaarborgde recht op effectieve rechterlijke bescherming en van de beginselen van doeltreffendheid, gelijkwaardigheid, evenredigheid en rechtszekerheid, aldus moeten worden uitgelegd dat zij zich niet verzetten tegen een in de rechtspraak ontwikkelde uitlegging van een nationale wettelijke regeling op grond waarvan de verjaringstermijn van de vordering van een verkoper jegens een consument tot terugbetaling van prestaties die onverschuldigd zijn verricht uit hoofde van een overeenkomst die wegens de daarin opgenomen oneerlijke contractuele

bedingen ongeldig is verklaard, ingaat op de datum waarop de consument voor het eerst jegens de verkoper heeft betwist dat hij gebonden is aan die bedingen en aan de overeenkomst waarin deze zijn opgenomen.

Kosten

78 Ten aanzien van de partijen in het hoofdgeding is de procedure als een aldaar gerezen incident te beschouwen, zodat de verwijzende rechter over de kosten heeft te beslissen. De door anderen wegens indiening van hun opmerkingen bij het Hof gemaakte kosten komen niet voor vergoeding in aanmerking.

Het Hof (Negende kamer) verklaart voor recht:

Artikel 6, lid 1, en artikel 7, lid 1, van richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten, gelezen in het licht van het door artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie gewaarborgde recht op effectieve rechterlijke bescherming en van de beginselen van doeltreffendheid, gelijkwaardigheid, evenredigheid en rechtszekerheid,

moeten aldus worden uitgelegd dat

zij zich niet verzetten tegen een in de rechtspraak ontwikkelde uitlegging van een nationale wettelijke regeling op grond waarvan de verjaringstermijn van de vordering van een verkoper jegens een consument tot terugbetaling van prestaties die onverschuldigd zijn verricht uit hoofde van een overeenkomst die wegens de daarin opgenomen oneerlijke contractuele bedingen ongeldig is verklaard, ingaat op de datum waarop de consument voor het eerst jegens de verkoper heeft betwist dat hij gebonden is aan die bedingen en aan de overeenkomst waarin deze zijn opgenomen.

ondertekeningen